

# SÅG I SYD

# Skog & Såg

# 1 januari 2014



RÅVARU- & TRÄVARUMARKNADEN

## SÅGADE TRÄVAROR

När 2013 nu är lagt till historien kan man konstatera att det blev ett förlorat år för sågverksnäringen. Låg efterfrågan och svagt råvaruutbud präglade första halvåret.

En kall och sen vår gjorde sitt till eftersom alla händiga hemmafärdare avvakta innan man drog igång sina byggprojekt. När den kalla våren övergick i sommar kom både värme och solsken men efterfrågan på trävaror återhämtade inte fullt ut den tröga starten. På exportmarknaderna rädde också en tröghet under första halvåret. Efter sommaren har det emellertid skett en liten ljusning, framförallt på markanden där trävarupriserna kunnat höjas något i takt med en ökande efterfrågan. Även i Tysk-

land bidrog en ökad efterfrågan till något höjda priser. Exporten till MENA-området, dvs Mellanöstern och Nordafrika föll relativt kraftigt. Även om det skedde en liten förbättring alldeles i slutet av året landar nedgången troligen kring 20% när siffrorna summeras. USA-marknaden är trots en ökning 2013 fortfarande liten avseende export från svenska verk. Bättre har det dock gått i Asien som blir allt viktigare för svensk sågverksindustri. Trots att exporten dit bara är ca 30% av vad som exporteras till Europa så är det av största vikt att svenska trävaror tar plats på tillväxtmarknaderna. Specifikt är det Kina som ökar kraftigast och ser ut att segla upp på en 9:e plats som enskilt exportland (under 2012 slutade Kina på en 16:e plats). Under slutet av året fick de svenska sågverken lite extra hjälp på exportmarknaden genom att kronan försvagades. Priset för en euro steg från 8,60 till 9,00 kr. Det engelska pundet rörde sig ännu mera, från ca 9,95

i somras till 10,75 i slutet av året. Om förändringen är tillfällig eller bestående är som alltid omöjligt att veta i förväg. De flesta prognosmakare lutar emellertid åt att kronan återigen kommer att stärkas.

Forts råvarumarknad sid 2 >>>

»Asien – allt viktigare för svensk sågverksindustri. Trots att exporten dit bara är ca 30% av vad som exporteras till Europa så är det av största vikt att svenska trävaror tar plats på tillväxtmarknaderna.«





# Råvarumarknad



## Gott nytt skogsår

I samband med finanskrisen och konkursen i banken Lehman Brothers 2008 intervjuades riksbankschefen Stefan Ingves i Aktuellt. Frågan som reportern ställde handlade om hur länge den uppkomna krisen skulle pågå.

– Det tar 2-5 år att stänga böckerna efter en händelse som denna, svarande Ingves. Frågan man nu kan ställa sig är om han spådde rätt eller fel. I USA fortsätter centralbanken att utöka penningmängden med 75 miljarder dollar varje månad samtidigt som räntan hålls kvar i intervallet 0 till 0,25%. Europeiska centralbanken sänkte räntan till 0,25 i november och i England ligger räntan på 0,50%. Stefan Ingves själv tvangs till sist att även sänka Riksbankens reporänta ned till 0,75%.

Av dessa siffror kan man inte dra slutsatsen att den uppkomna krisen är över. Samtidigt är det så att stimulanserna börjar ge effekt. Det cykliska mönstret i sig är också bidragande, eftersom en lång period av låga investeringar skapar behov. I sinom tid kommer därför alltid efterfrågan tillbaka. Oaktat hur man bedömer om utsagan från 2008 stämde eller ej får vi ändå hoppas att de ljusglimtar som rapporteras är inledningen på några goda år där sågverken åter kan tjäna pengar. Detta är helt nödvändigt. Inte minst för skogsägaren.

PerArne Nordholts  
VD, Säg i Syd

Ansvarig utgivare PerArne Nordholts | [sagsyd.se](http://sagsyd.se)  
Text & foto: PerArne Nordholts, om inte annat anges.  
Grafisk form: concret.se

När det gäller timmerflödet 2013 från enskilda skogsägare började året svagt. Att priserna var höga märktes inte på utbudet under de första månaderna. I maj började en tydlig ökning att märkas i statistiken över slutavverkningsanmäld areal. Under höstmånaderna fortsatte ökningen. Sett ur halvårsperspektiv steg anmäld areal drygt 60% jämfört med första halvåret. En trolig förklaring är att de höga timmerpriserna så småningom fick genomslag i skogägarledet. Till detta kan läggas att drivningsförhållandena var oerhört goda långt in på hösten. Det torra vädret gjorde avverkningstrakter åtkomliga som i normalfallet fordrat tjälad mark. När sedan en blötare fas inleddes under senhösten kom också ett annat höstrelaterat fenomen – stormar. Under sex veckor drabbades landet av fyra stormar. Även om bara en av dessa drog över Götaland blev det sammantaget till en påminnelse om vad som kan drabba skogen. Ingen skogsägare uppskattar den typen av avverkningshjälp. Bättre då att före-



komma och sköta beståndsavvecklingen under ordnade former.

Efterfrågan på timmer i dagsläget är fortsatt mycket god och priserna likaledes mycket goda. Att avvakta med slutavverkning är därför knappast ett gott råd för den som står inför valet.

Efterfrågan på barmassaved är förhållandevis god och veden har haft ett stabilt pris under 2013. Björkmassaveden har däremot prissänkts ca 15%. Med tanke på kapacitetsnedläggningar och oligopolet i köparled får prisnivåerna ändå betraktas vara ok.



Bättre att sköta beståndsavvecklingen under ordnade former än att riskera stormskador i mogna bestånd. Rottröta som lätt drabbar äldre gran är också skäl till att avverka i tid.

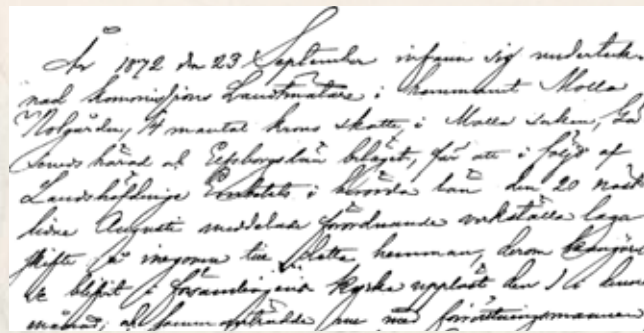
# Från historia till nutid om din fastighet

Allt fler institutioner som hanterar uppgifter om oss tillgängliggör dessa via Internet. En sådan institution där alla fastighetsägare kan finna uppgifter är Lantmäteriet. För att få tillgång krävs e-legitimation, samma som man använder vid exempelvis bankärenden på nätet.

På Lantmäteriets hemsida väljer man fliken »Min fastighet«. Efter inloggning listas alla de fastigheter där man är ägare/delägare. Under varje fastighet visas uppgifter om alla fastighetsrättsliga åtgärder som är kopplade till fastigheten. Förutom aktuella uppgifter, så

finns en guldgruva för den historiskt intresserade. På min egen jordbruksfastighet fann jag kartor och dokument från laga skifte. Det är inte helt lätt att läsa 1800-talets sirliga handstil, men det underlättar att dokumenten kan zoomas i visningsprogrammet.

Lagfarter och överlåtelsehandlingar klassas inte som fastighetsrättsliga åtgärder och arkiveras inte digitalt åtkomligt. Det är Landsarkivet i Härnösand som hyser handlingar av detta slag men de har inte digitaliserats. Dokumenten kan istället beställas mot självkostnad. (se [www.riksarkivet.se/inskrivningshandlingar](http://www.riksarkivet.se/inskrivningshandlingar)).



Med viss reservation för fel står följande att läsa: År 1872 den 23 September infann sig undertecknad kommissions Lantmätare i hemmanet Molla Nolgården, ¼ mantal krono skatte i Molla socken, Gäsens härad och Elfsborgs län beläget, för att i följo af Landshöfdinge Embetets i berörda län den 20 nästlidne Augusti meddelade förordnande verkställa laga skifte å inägorne till detta hemman, derom kungörelse blifvit i församlingens kyrka uppläst den 1 i denna månad.



Kartan från Laga Skifte i byn är fantastiskt detaljrik och förvånansvärt väl överensstämmande med dagens flygfotobaserade kartor.

## EKONOMI

# NYHETER för enskilda näringsidkare 2014

Så fick vi då till sist veta hur och när momsens ska redovisas. Längre framstod det som att momsredovisning för beskattningsåret 2013 skulle ske senast 26 februari 2014. Efter att flera instanser påtalat de praktiska bekymmer som man befärad skulle följa, beslöt riksdagen istället att den 12 maj ska gälla som datum. Att den ska redovisas i en särskild momsdeklaration och inte i inkomstdeklarationen var dock beslutat och känt sedan en längre tid. Liksom tidigare gällande inkomstdeklarationen gäller även för momsdeklarationen att man via sin konsult/revisor kan få sk. byråanstånd. Med ett sådant anstånd är sista inlämningsdag den 26 juni. Förlängt anstånd kan i sig låta bra, men i sak finns ingenting att tjäna på att vänta så länge. Tidpunkter gällande t.ex. inbetalning av ett stort skatteunderskott för att slippa kostnadsränta påverkas inte av ett byråanstånd.

### Förtryckt deklaraionsblankett

Ett sätt att bli klar tidigare med sin deklaration är numera att använda sin e-legitimation för att redan 20 mars komma åt sin förtryckta deklaraionsblankett på Skatteverkets hemsida. Den förtryckta pappersversionen kommer först ca 3 veckor senare. Det är alltid bra att stämma av sina uppgifter från årsbesked, kontrolluppgifter mm mot den förtryckta blanketten för att inte missa något. Om man har hjälp med sin deklaration av konsult kan man ge denne fullmakt att via e-legitimation nå den förtryckta blanketten.

När det gäller insättning på skogskontot är det deklaraionsinlämningsdagen som är sista datum. Har man byråanstånd gäller det datumet. Men inte heller detta är ett skäl att avvakta med deklaraionsdagen. Som regel ger skogskonto bättre ränta än andra kon-

»Kom ihåg att momsdeklarationen måste lämnas även om du inte har någon moms att redovisa. Den som missar detta kommer att debiteras en förseningsavgift.»

toformer vilket i praktiken innebär en fördel för den som gör klart i god tid.

### Andra saker att tänka på:

– Till skillnad mot momsdeklarationen så ska inkomstdeklarationen lämnas senast 5 maj (med byråanstånd senast 15 juni).

– Om du beräknar att behöva fyllnadsinbetala skatt på mer 30 000 kr och vill undvika kostnadsränta ska du betala in belopp som överstiger 30 000 kr senast 12/2 och resterande senast 5/5.

– Kom ihåg att momsdeklarationen måste lämnas även om du inte har någon moms att redovisa. Den som missar detta kommer att debiteras en förseningsavgift.

Kjell Antonsson  
Tel. 0380-600 925  
[dinskogsbyra.se](http://dinskogsbyra.se)

Din Skogsbyrå



# Vad händer på sågverken

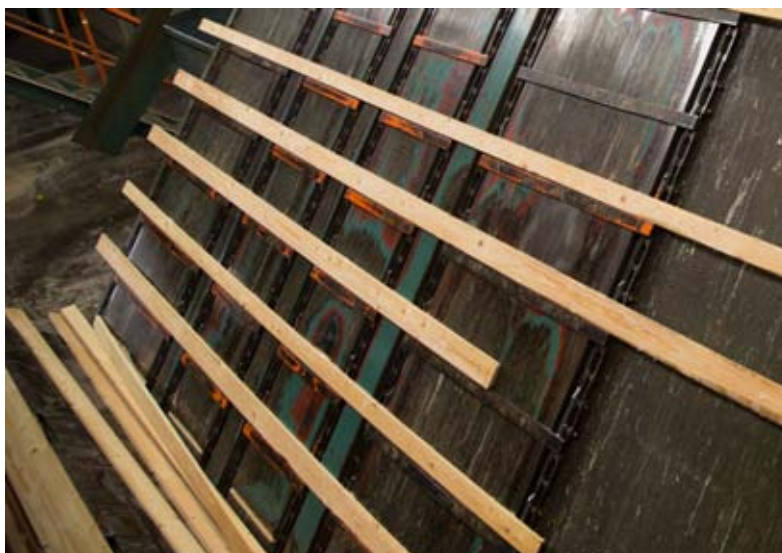
I artikelserien "Vad händer på sågverken" har vi nu kommit fram till kantning och råsortering. Råsortering är som det låter, sortering av de råa nysågade plankorna och brädorna. Men vi börjar med kantning av sidoutbyten.



Sidoutbyten på väg till kantning.

Sidoutbyten kallas de produkter som sågas fram vid sidan av stockcentrum. Sidoutbyten har bara sågsnitt, alltså plana sågade ytor, på flatsidorna medan dess kanter består av stockens mantelyta. I likhet med vad som beskrevs i föregående nummer om optimering av varje enskild stock inför sågningen, så sker optimering av varje enskilt sidoutbyte inför kantningen. Förr gjordes det av en »kantare«, dvs en person vars arbete gick ut på att med handkraft lägga biten rätt, bedöma vilken bredd som kunde sågas fram, ställa in klingorna och slutligen skjutsa in biten i kantverket. Idag sker det helautomatiskt och med optisk avläsning men i samma syfte, nämligen att maximera utbytet. Eller rättare sagt, att maximera värdet. Det är inte självklart att brädan som kantas ska göras helt skarpkantad. Ur ett givet sidoutbyte blir en skarpkantad bräda smalare än en bräda med viss andel vankant. En smalare bräda har en lägre betalningsgrundande volym än en bred, men i gengäld kanske den smala skarpkantade betingar ett högre pris grundat på högre kvalitet. Det är inte svårt att förstå att datorstödd kantning ger helt andra förutsättningar jämfört med forna tiders manuella arbete.

»Att sortera plankor och bräder maskinellt kräver många tekniska lösningar för att fungera väl. Målet är att lägga varje dimension i en separat hög.«



Enstycksmatning av brädor mellan kantning och paketläggning.

## Varför sortering?

Att sortera plankor och bräder maskinellt kräver många tekniska lösningar för att fungera väl. Målet är att lägga varje dimension i en separat hög som ska vidare till torkning. På vägen dit är det dock många moment att ta hänsyn till. Som exempel kan nämnas att sågningen av olika dimensioner ger variation i antalet produkter som ska hanteras eller att det kan uppstå driftstörningar t.ex. genom att en bräda går av och sätter sig på tvären någonstans. En viktig funktion i sorteringsutrustningen är därför att kunna hantera ett variabelt

flöde likväl som att kunna buffra utan att störa föregående process. Väl inne i sorteringen dit bitarna kommer högviss sker först en enkelläggning så att de kan matas en och en. Därefter avläses bredd och tjocklek innan de transporteras vidare till sorteringsfacken. Transportbanan ligger högt och under denna finns ett fack för varje dimension. När biten far över rätt fack fälls en avputtare ner så att biten faller från banan ner i rätt fack. När ett fack fyllts släpps innehållet ned på en bana för vidare transport till en automatisk paketläggare. Läggarens uppgift är att stapla ett paket av plankorna där det mellan varje lager läggs ströribbor. Detta görs för att varje lager ska omges av luft inför den torkning som är nästa steg i processen.

Strörlagda paket i väntan på torkning. Av både praktiska och kvalitetsmässiga skäl jämnas varannan bit åt höger och varannan bit åt vänster i varje lager i paketet.

